

Biblioteques en versió beta

Dels llibres a Internet i als e-books

La *Revista de Girona* va dedicar el número de novembre-desembre de 1995 al món de les biblioteques. Un número, aquell, del qual aquest és una mena d'actualització. Els canvis que s'han produït durant aquests anys en el panorama bibliotecari són enormes, i no només perquè l'any 1995, amb la Llei de biblioteques tot just aprovada, les biblioteques públiques al nostre país estiguessin a les beceroles: les innovacions tecnològiques que s'han esdevingut en les dues darreres dècades, i el pas del món analògic al digital, ho han capgirat tot. Es dona la casualitat que, en aquell mateix número de la RdG on es va publicar l'especial sobre les biblioteques, Sebastià Roig hi escrivia el primer article que aquesta revista va dedicar a Internet. «És possible —escrivia Roig l'any 1995 en el text "Enxarxats a Internet", en el qual mirava d'explicar als lectors què era aquella cosa nova i quines portes ens obria— que, ben aviat, els usuaris de les biblioteques comarcals siguin uns fermes candidats a utilitzar webs i els diversos serveis que ofereix Internet. El projecte, que encara està en estudi, permetrà als lectors connectar-se amb altres biblioteques importants i saber de quins fons disposen».

>> *Biblioteca de Begur.*

BLAI GASULL > TEXT

PERE DURAN > FOTOS

WWW.FLICKR.COM/PHOTOS/BIBGIRONA/SETS/

L'accés remot al fons de les biblioteques s'apuntava aleshores com una possibilitat perquè no només les biblioteques públiques estaven llavors per desplegar-se. També les «autopistes de la informació», com les anomenàvem aquells anys, estaven per construir-se i només s'entreveia la punta de l'iceberg que ens venia a sobre. El bibliotecari Steve Cofman va publicar un article l'abril passat,

«*The decline and fall of the library empire*», que és una anàlisi brillant de la situació de les biblioteques públiques avui, un article en el qual es repassa què han significat els darrers trenta anys de transformacions per a les biblioteques públiques i com, a causa de tantes novetats, han hagut d'anar adaptant-se a les noves realitats i replantejar-se contínuament les seves funcions i els seus serveis. Per una banda, perquè la tecnologia ens ha permès fer moltes coses noves,

Si la primera missió de les biblioteques és oferir un accés lliure a la informació i a la cultura, Internet, avui, s'assembla molt a una biblioteca pública

i per l'altra perquè amb aquesta mateixa tecnologia ja no cal fer-les a les biblioteques o que les oferim des d'aquests centres, perquè altres actors s'han posat a fer aquestes funcions o a donar els serveis per la seva banda, substituint el paper tradicional de les biblioteques. Tornant al número de 1995, la biblioteca ideal que s'imaginava en aquelles pàgines era una cosa molt semblant a allò que bona part de la població tenim ara no tan sols a casa, sinó que també podem portar a la butxaca en forma de telèfon mòbil. Si la primera missió de les biblioteques és la d'oferir un accés lliure a la informació i a la cultura, Internet, avui, s'assembla molt a una biblioteca pública, i compleix a bastament la majoria de les seves funcions. Trobar informació, consultar la premsa, accedir a una pel·lícula o a una cançó ja no és cap tasca per a la qual les biblioteques siguin imprescindibles. Així, si l'any 1995 ens trobàvem davant un futur

incert i, gràcies a Internet, ple de possibilitats noves per transformar les biblioteques públiques, avui ens trobem amb un futur igualment incert (tot sigui dit: és així com han de ser tots els futurs per ser com Déu mana), però ara a causa d'Internet, de les tantíssimes possibilitats que ofereix i pel fet que en molts aspectes ha substituït el paper de les biblioteques públiques.

Més usuaris en unes biblioteques cada cop més digitals

Ara bé, malgrat aquest procés de substitució, si bé és cert que en algun sentit tots portem una biblioteca al damunt, o que hi ha una biblioteca pública allà on tenim accés a la xarxa, també ho és que durant aquests anys els usuaris han continuat augmentant i han utilitzat massivament les biblioteques, i que segons totes les enquestes són un dels serveis públics més ben valorats. El paper de les biblioteques a Internet, i la quantitat de

>> Biblioteca Joan Rigau i Sala, de Vidreres.

Ens trobem en un punt estrany en el qual tenim més i millors biblioteques que mai, i a la vegada tenim més dubtes que mai sobre el paper de les biblioteques

PC

coses que hi fan i que els permet fer, tampoc no han parat de créixer: des de la unificació dels catàlegs a la digitalització dels fons locals passant pel foment de les activitats a Facebook i un etcètera llarguíssim. Ens trobem en un punt estrany en el qual tenim més i millors biblioteques que mai, i a la vegada tenim més dubtes que mai sobre el paper de les biblioteques en el futur. En aquest sentit, l'aparició i la popularització dels llibres electrònics són presentades sovint com la caiguda de l'últim bastió, el principi del final d'unes biblioteques a les quals ni els llibres no ens quedaran. És veritat que moltes biblioteques presten *e-readers*, i que d'alguna manera es trobarà la fórmula perquè es puguin prestar *e-books*, és a dir, els continguts i no pas l'eina per llegir-los. La fórmula, però, és complicada de trobar, no tant des del punt de vista tècnic com en l'aspecte legal, i —arribi quan arribi— arribarà tard, perquè si alguna cosa hem après dels nous formats és la seva inestabilitat i el seu canvi continu: quan es resol un problema ja no és el problema. Però sent veritat això i a pesar d'un cert desassossec que el context de crisi econòmica

exacerba, és justament la revolució digital la que ha permès a les biblioteques ser centres molt més àgils i adaptables a les necessitats dels seus usuaris, centres molt més creatius i per tant molt més fàcils de reinventar.

Un punt d'entrada a la xarxa

La xarxa de biblioteques de les comarques gironines no ho és només perquè les seves biblioteques comparteixen un catàleg i una vinculació amb determinades institucions: és una xarxa perquè les noves tecnologies permeten una interconnexió que era difícilment imaginable l'any 1995, però que, precisament perquè s'hi va començar a pensar aleshores, avui dia és una realitat tan arrelada que ja donem per descomptada. La comunicació a través d'intranets i la participació de les biblioteques a les xarxes socials fan molt més eficaç la feina dels bibliotecaris, molt més ràpida la solució dels nous problemes, i una transmissió gairebé immediata de les noves experiències o la compartició de continguts. La vida de les biblioteques públiques es replica fàcilment

Moltes biblioteques presten *e-readers*, i es trobarà la fórmula perquè es puguin prestar *e-books*, és a dir, els continguts i no pas l'eina per llegir-los

a la xarxa en forma de *blog* i, sense ser els més ràpids de la colla, de mica en mica es van implementant serveis en línia i aplicacions per als mòbils. I si per una banda el foment de la lectura, la difusió del fons local o el servei d'informació passen de la biblioteca a la xarxa, les biblioteques s'han convertit en el punt d'entrada a la xarxa per a molts ciutadans. No tan sols perquè ofereixin connexió, sinó com a centres de formació, d'orientació o d'assistència en la navegació. L'alfabetització digital, precisament perquè la xarxa està en constant mutació, és una feina que sembla que no se'n hagi d'acabar mai. Justament perquè tampoc els *e-books* actuals seran el darrer dels nous formats amb els quals llegirem, és a les biblioteques públiques on els usuaris podran provar-los, compartir experiències i trobar-hi un assessorament neutre, vull dir sense interessos comercials.

Torno al dossier de 1995. En un dels articles, Carme Renedo citava Maurice B. Line, de la British Library: «Hem d'acceptar que, actualment, el canvi és una forma permanent de vida». En l'àmbit del desenvolupament de software es parla de fase beta en aquell moment en què un programari, sense estar acabat del tot, ja es pot posar a disposició de l'usuari, perquè és en la interacció amb aquest que el programa s'acabarà de polir i es podrà donar per tancat. Ara bé, molts productes 2.0 han optat pel que s'anomena la versió beta permanent, és a dir, per una actitud que apunta en dues direccions: primera, no donar mai per acabat el producte; i segona, no tenir por a presentar eines amb errades i confiar en els usuaris per acabar de redefinir-les. Amb aquesta manera de fer segurament no podem dir què ni on ni com seran les biblioteques d'aquí a disset anys, però podem dir que segur que encara hi seran.

Blai Gasull
és bibliotecari.

>> *Lector electrònic que visualitza una pàgina del Llibre Verd de la ciutat de Girona (1144), del Fons de l'Ajuntament de Girona.*

La vida de les biblioteques es replica fàcilment a la xarxa en forma de *blog* i, de mica en mica, es van implementant serveis per als mòbils